

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrtekah in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— " " " 4.50 za pol leta . . . 6.— " " " 9.— za vse leto . . . 12.— " " " 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avč. izven Trsta po 4 avč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nfrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino picolo hšt. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprta reklama čije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Zaključek je jasen.

In naj reče kdo kar hoče: mi Slovenci napredujemo vendar-le. Vidnih uspehov sicer ne morem pokazati na nobeni strani, kajti še danes nas opominjajo v Ljubljani ob vsaki priliki, da je nemštvo ona os, okoli katere se suče usoda naše domovine; še danes ima nemštvo na spodnjem Štírskem toliko moči in oblasti, da nemška veljava ni v nobenem razmerju ni se številom Spodnještírskih Nemcev, ni z njih važnostjo v gospodarskem pogledu; še danes se mora slovenstvo na Koroškem gibati in pehati kraj svojega — groba; še danes rezejo na Goriškem Italijani Slovence politični in narodni kruh, da-si so prvi v odločni manjšini in vzlic dejstvu, da je malone vsa gospodarska sila v deželi v rokah teh poslednjih; še danes so v Istri toli žalostni odnošaji, da sme razbrzdana klika terorizovati vse javno življenje, da sme, v zasmeli vsem našim zakonom, odrekati svojim sodeželanom politiška in ustavna prava — da sme pomočjo najetih množic vzkrčati našim poslancem celó svobodo v osebnem gibanju in da sme manjšina goniti iz zbornice jezik velike večine v deželi; še danes nimajo tržaški Slovenci, vzlic vsem temeljnjam in šolskem zakonom, niti jedne jednostavne ljudske šole, še danes nima naš jezik tu na Primorskem — dasi pripoznan teoretiški deželni jezikom — onega mesta na c. k. uradih, kojega bi moral imeti, ako bi bili odnošaji v nas — normalni; še danes sta si, gledé na pripoznanje politiških pravic narodu slovenskemu, v velikem navskrižju teorija in praksa, to je: kar v nas zida pravična teorija, pa hitro podira zlohota praksa; kar nam prinaša lepa vsebina zakonov, nam pa odnašajo razne izvrševalne naredbe; kar nam je hotel zajamčiti in zagotoviti zakonodajec, jemlje nam iz rok na svoje stare tradicije opirajoča se birokracija. Iz kratka: kamor-koli se oko ozre, povsodi vidimo svojo narodno in politiško — mizerijo!

In vendar napredujemo in vendar je velika razlika med našim položajem od sedaj in pa onim izza par desetletji — nasprotniki pišejo drugače o nas nego so pisali nekdanj. A to je velikanaska moralna pridobitev.

PODLISTEK.

2

Karanfil s pesnikovega groba*)

Hrvatski Spisal Avg. Šenoa; poslovenil Cvetko.

Stvar ni nazadnje drugzega nego povest „o zgubljeni ovci“. Naš krivonosni vodja — nos mu je bil nagnjen na levo stran — je prišel nekega dne obrit med nas, šumečo družino, ki je brenčala v hiši na trgu svete Kate, nad katero je visela takrat dvoglava črna ptica, kakor nad kako trafiko, da si se tam ni prodajal tobak, ampak svetovna modrost. Prišel je, sem rekel, vodja, pomežiknil je enkrat, zakašljaj dvakrat, pljunil trikrat in zabodel svoj šilasti nos visoko v zrak, kakor pivec, ko se je napil. Moram povedati, da nam ta feldbaba germanizacije ni bil posebno po volji, ne ravno toliko zaradi nosa, ampak ker je bil po vzoru Torquemada*) en miniature. Zavoljo njega niso mi ugajale pesmi veseljaka Horaca. Krivo-

*) Torquemada je bil v 15. stoletju generalni inkvizitor španske ki je na tisoče in tisoče ljudi obsodil na grobado. Cp. ured.

Ta dobrodejna zavest se je še posebno utrdila v nas, ko smo čitali uvodni članek v dunajski „N. Fr. Presse“, posvečen obisku ministerskega predsednika grofa Badenija v Ljubljani.

O da, iz pisave nasprotnih glasil je razvidno, da so definitivno minoli oni časi, ko smo dan na dan doživljali poniževanja, sestoječa v tem, da so le norce brili iz nas in da jedini odgovor na vsa naša prizadevanja, na naše zahteve, na naše sklicevanje na ustavo in zakone so bili: zasmehovanje, bagatelizovanje in neslani dovtipi, a la „Nation im Taschenformate“. Hvala Bogu, minoli so oni časi, ko je bilo naše dobro in pošteno ljudstvo stalna smešna figura po predalih nemških listov. Še nas sovražijo kakor so nas sovražili od nekdanj, še nam kopljejo narodni grob z isto srditostjo kakor so ga kopali od Vihingovih časov pa do današnje dobe, ali danes pišejo o nas — resno! A to je gotovo velikanska pridobitev, kajti v politiškem življenju ne ubija nobena stvar tako kakor smešnost.

V svojem gori omenjenem članku sika „N. Fr. Pr.“ svojo jezo na nas, ali iz nje srdite bojne pesmi ne zvenita več, kakor nekdanj, smeh in srboritost, ampak resnost in — strah.

Kaj drugzega nego izraz strahu je to, ako imenovani nemški list izraža domnevanje, da bode grof Badeni najbrže žel na Dunaju, kar je sejal v Ljubljani in da grof Badeni zida in sestavlja jugoslovanski klub, koji naj bi bil zopet sestavni del bodoče večine v poslanski zbornici?! Svoja izvajanja pa opira še posebno na članek, ki ga je posvetil „Slovenski Narod“ grofu Badeniju. V tem članku je rečeno, da grof Badeni ni prišel na Kranjsko samo kakor kavalir in uradnik, ampak tudi kakor državnik! V tem zmislu ga je pozdravil ljubljanski dnevnik kakor državnika, ki hoče v koroških, štajarskih in primorskih delih naše domovine ustvariti **normalne odnošaje**. No, ta vest še ni toliko vznemirila dunajske židnje, ampak razburila jo je do skrajnosti nadaljnja prijava v „Slov. Narodu“, da je grof Badeni v razgovorjanju z neko deputacijo slovenskih poslancev izrečno obžaloval, da so naši zastopniki razcepljeni na tri dele. Nam pa se je poročalo takrat še

nosi Torquemada razlagal nam je plodove tega dvorskega pesnika navadno popoldne kakega polletnega dne, ko se je povrnil nasičen od kano-ničnega obeda, in nas mučil do skrajne mere. Le eno stran Horaca komentoval nam je na tanko: pivnice, steklenice, rimske zdravijce in razne vrsti latinskega vina. Velezanimiva je bila njegova razprava o razliki med falernsko kapljico in Bukovcem. Če ravno ni ljubil vodja Hrvatov, ugajalo mu je vendar zelo hrvatsko vino, a o starorimskem moštu je govoril tako večče, kakor da bi v saturnalskem kolu skakal pijan po trgih večnega mesta. V ostalem je jamčil njegov rudeči nos za znanost v tej stroki starinoslovstva. Takrat se je pa vodja postavil kakor farniški Herkul, in začel sipati na naše nemirne glave vrečo latinskih izrekov, primeševaje nekoliko fraz o avstrijskem patriotizmu z neko nenavadno resnobo, a jedro vse peroracije je bilo da so se bližale počitnice, čas zlate dijaške dobe. Ko je bila dovršena vsa klasična ceremonija, preobrnil je naš Cerber kote svoje suknje ter odšel olimpijskim korakom iz hiše, a za njim smo udri mi — šumeči roj — izpod kri-

konkretnije, da je rekel namreč: Ich suche ja die Slovenen, aber ich finde sie nirgends!

Ali je grof Badeni res prišel v Ljubljano iskat Slovencev za vršenje svojega nadaljnega programa? To je tisto vprašanje, ki razburja nemško-liberalno glasilo. V članku židovsko-liberalnega lista nam je povedano torej v lapidarnem slogu, da so minoli časi roganja Slovencev! Še več: povedano je, da za nas lahko nastopijo tudi dnevi resnega poštevanja, ako — hočemo, ako bodo hoteli naši poslanci nastopiti ravno pot, na kojoj jim od nekdanj kaže prst naše koristi, naše bodočnosti. Židovsko glasilo samo jim je pokazalo v svoji jezi na to pot: združite se med seboj in iščite si zaveznikov med sorodnimi skupinami, sorodnimi bodisi po krvi, bodisi po politiških ali gospodarskih načelih! V trdnem uverjenju, da le ta pot vodi do naše rešitve, beležimo iskrenim zadovoljstvom izjavo „Slov. Naroda“ v članku, posvečenem grofu Badeniju: „Če so sedaj in v kratki dobi tega državnega zbora zapreke takemu združenju, jih v bodoče gotovo ne bode — pod jednim pogojem in to pod tem, da stranka na Kranjskem najdeti kakov „modus vivendi“ in za bodoče volitve uravnata svoje postopanje s tega širšega in celokupnega slovensko-hrvatskega stališča, s katerega je večja ali manjša korist jedne ali druge kranjskih strank celó brez pomena, a je od njega zavisna korist in bodočnost celega slovenskega in deloma tudi hrvatskega naroda. S preziranjem teh okolnosti pregrešili bi se nad svojim lastnim narodom“.

Kakó nam je vendar? Kakor da smo bili v temni kleti. Okna so hermetično zaprta, tako, da niti najrahlejši odsev solnčnega dneva ni mogel predreti tmine. V temi smo so jeli pehati med seboj, ob tem pehanju smo občutno zadevali drug ob drugega... in slednjič smo bili uverjeni na tej in oni strani, da smo si sovražniki. V tej krivi veri klali so se potem v temi — namišljeni sovražniki. A komaj je posijal le tračec solnčnega

la dvoglavega orla, izpod nepremičnih obrvij našega „pastirja naroda“. Vzdahnili smo iz vse duše, a jaz, da dokazem popolno svobodo, popolno gospodarstvo svoje, pognal sem starca Homerja k Ciklopom, Virgila v Tartar, a vso ostalo znanost za peč. Odločil sem se iti v svete! To je vsakako velika odločitev. A kaj je svet? V tem niso složni vsi ljudje. Neki šestinski kmet mi je rekel enkrat: „Nam vzhaja solnce od Zagreba, a zahaja v selo Vrabče. To je naš svet. Vsaj veste, da človek ne potrebuje več nego dve uri, da obide ta mikrokozmos poštenega Šestincea. In jaz, materini sladki mezinec, imel sem zelo homeričen pojmo svetu. Nisem zatorej prav znal, kateremu vetru da podam svoja krila. Ali pomagal mi je prijatelj Albert. Imenujem ga tako, ker se tudi danes ne imenuje drugače. Lep, zdrav, krepek in bister mladenič. Bil je srednje postave, močnih mišic — že v mladih letih možkega lica. Na širokem a ostrem licu, na jakih ustnicah, na bujnih črnih lasih, na njegovi strasti in fantaziji poznal si na prvi mah, da ne izvira ni od Hermanna ni od Thuznelde. (Pride še.)

svita v našo tmino da smo si mogli pogledati drug drugemu v lice, glej, imeli smo pred seboj — brata!

Dá, to je bilo od nekdanje naše uverjenosti, da le ob medsebojni strpljivosti, kakor podlagi za zlošno nastopanje proti vnanjim sovražnikom, moremo dospeti do svojega cilja, a ta cilj je tako velik, da je pred njim — kakor opazila „Slov. Narod“ — povsem brez pomena večja ali manjša korist jedne ali druge kranjskih strank.

S tega stališča smo mi vedno sodili ta naš nesrečni medsebojni prepis. Ni bila plehka „geföhlsduselei“, ko smo priporočali v jednem strpljivost med seboj; in ne zato, ker smo „mehki dobrovoljčki“, smo obsojali vse tiste srdite napade v medsebojnih polemikah, ampak delali smo takó v uverjenju, da je od tega stališča zavisna bodočnost naroda. Kraj vse svoje skromnosti ne moremo torej drugače, nego da zabeležimo to izjavo „Slov. Naroda“ kakor posebno priznanje našega nepremičnega stališča in naših nazorov.

Treba zaključiti, da ne postanemo predolgi. In zaključek iz lepe vrste premis? Da ponovimo: nasprotna lista je minolo veselje do zbijanja neslanih šal, jeli so nas resno poštovati, vznemirja jih, da bi utegnulo priti do sloge med nami, ker vedo, da združeni postanemo činitelj, s kojim bodo računale sorodne skupine in s kojim bode morala računati vlada; a slednjič stoji dejstvo, da tak činitelj ne postanemo nikdar, dokler se bomo brez miselno drli med seboj.

Iz vseh teh premis je zaključek jasen: *zdržiimo se, ali poiščemo si vsaj kakov modus vivendi doma, da si bodo mogli naši poslanci kakor celota iskati zaveznikov in da bodo mogli kakor jednotna celota vplivati za razvoj stvari v državi!*

Pot imamo ravno pred seboj in kar hitro uberimo to pot! To pa ne grofu Badeniju na ljubo, ampak zato, ker tako zahtevata korist in bodočnost navoda!

Nekoliko o odnošajih na tukajšnjem drž. gimnaziju.

(Zvršetak.)

Važno za razvoj in odgojo dijakov je tudi to, kako je sestavljeno učiteljsko osebje. Ako bereš življenjepis kakoga slavnega moža, se povsod omenja, kdo mu je bil učiteljem. Taka je tudi tu, posebno v narodnostnem pogledu. Ako so učitelji narodni mlačneži ali pa celó potujice, potem ne smeš pričakovati nič dobrega od njih učencev! Vse drugače je, ako so isti navdušeni narodnjaki. Pobrskajmo tudi tu nekoliko po gimnazijskih izveštjih, ter se vstavimo pri poglavju „Lehrkörper“. Šolski nadzornik trd Nemeč, katerega sem že zadnjič nekoliko načrtal; vodja tudi Nemeč. A drugi profesorji? Vsi, razun petorice, vsi trdi Nemci, od katerih le malokdo za silo lomi italijansčino, ker so vsi iz čisto nemških pokrajin. Kaj pa je se slovenščino, o tem si lahko mislite. Take profesorje pošiljajo torej v tukajšnje kraje, kateri ne razume niti svojih učencev. Zakaj pa ne pošiljajo naših moči semkaj, saj se gotovo kdo najde, ki bi rad prišel v Trst. Ali Vam ni znana politika izvestnih krogov? Pred nekaj leti je bilo nekoliko več slovenskih učiteljskih močij, ali ko je prišel sedanji šolski nadzornik, so morali pobrati svoja kopita in narediti prostor nemškim tovarišem. Sedaj imamo Slovenci le še dva profesorja, katerima bi pa tudi radi pristigli peroti, a nimajo moči. Tudi Italijani imajo tri profesorje, katerim pa treba dati to čast, da so zeló pravični napram Slovencem vsaj v šolskih zadevah.

Tako bi bil torej pri koncu, a predno dovršim, naj omenim še neko točko, namreč „Dijaško kuhinjo“. Rodoljubni in človekoljubni krogi tržaških Slovencev so pred nekoliko leti ustanovili „Dijaško kuhinjo“. Namen tega zavoda je dajati siromašnim okoličanskim dijakom zavetišče in gorko kosilo ob onih dneh, ko je šola tudi popoludne. Seveda je treba za to mnogo denarja, posebno sedaj, ko zahaja v dijaško kuhinjo nad dvajset dijakov. Ker morajo tukajšnji Slovenci toliko izdavat za narodne potrebe, je naravno, da mora opravitelj „dijaške kuhinje“ često vzdigniti svoj glas v cenjeni „Edinosti“ do usmiljenih src. A čudno je, da se ravno oni, kateri vživajo največe dobrote od dijaške kuhinje, odzivajo v najmanjšem

številu, namreč okoličani. Ker se torej dohodki dijaške kuhinje zmeraj večajo, naj bi se stvar nekako uredila! Ker je med onimi, ki zahajajo v dijaško kuhinjo, mnogo premožnih, naj bi ti dali kako majhno odškodnino, manj premožni nekoliko manjšo, a res ubožni na! bi dobivali postrežbo zastoj. Na ta način bi si vsaj nekoliko opomogla dijaška kuhinja. Želeti bi pa bilo, da bi vsi oni dijaki, ki zahajajo v dijaško kuhinjo, obiskovali slovenski tečaj. — Kakor je priporočal pred par meseci gosp. Fojačev, da bi se napravila dijaška veselica v korist dijaške kuhinje, mu odgovorim jaz, da pri sedanjih razmerah to ni mogoče. V bodočnosti bode morda boljše.

Finis. Kar sem imel povedati, sem povedal, a ne vem, se-li slaga vsakdo z menoj, a zagotavljam vse, da sem napisal te besedice iz ljubezni do našega naroda, da tudi jaz nekoliko pripomrem v sedanjih tužnih razmerah, ker dobro vem, da je srednje šolstvo velicega pomena za razvitek našega naroda, posebno pa Trsta in njega okolice. Inteligencije nam manjka, to je glas vpijočega v puščavi. Zato pošiljajte slovenski stariši marljivo svoje nadarjene dečke v srednje šole, da pokažete, da smo v resnici potrebni posebnega slovenskega gimnazija. Ne plašite se prevelikih stroškov, kajti pridni dijak ne bode nikdar zapuščen, a za ubožne obstojita dijaška kuhinja in škofjski konvikt. Še enkrat kličem vsem zavednim Slovencem, posebno pa premožnim okoličanom: „Spominjajte se ob vsaki priliki dijaške kuhinje!“

Cvetko.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 8. avgusta 1896.

Star načrt. Glasilo italijanskih radikalcev tirolskih „Alto Adige“ se zopet vnema za združenje vseh italijanskih poslancev v parlamentu na Dunaju. Argumenti tega lista so kakor nalašč pri-krojeni tudi za naše slovenske razmere. Omenivši, da bi italijanski klub štel le 16 poslancev, pravi da tudi take skupine lahko uplivajo, ako nastopajo zlošno. Saj se mnogokrat zakoni in predlogi vsprejemajo še z manjšimi večinami nego 16 glasov. Tudi pri volitvah v odseke bi morali poštovati samostojni italijanski klub. Prigovarjalo se je do sedaj, da italijanski zastopniki slede različnim gospodarskim koristim, a poslanci jednega in istega plemena naj bi pomislili, da gre za zavračanje skupnih narodnih nasprotnikov in v tem pogledu se lahko določi ukupen program.

Ali bi ne mogli tudi naši slovenski poslanci s pridom brati ta izvajanja italijanskega lista. Fiat applicatio!

Bosna in Hercegovina in pa ustaja v Makedoniji. Budimpeštanski list „Magyarország“ je običajno po ekcelenci Kallayu dobro poučen o dogodkih v Bosni in Hercegovini. Ta list poroča iz Sarajeva: Z ozirom na širčo se ustajo v Makedoniji, koja preti skoro razširiti se tudi na Staro Srbijo in Albanijo, odredil je skupni naš vojni minister po nasvetu vojaškega zapovednika zasedenih pokrajin, barona Apela, da je takoj pomnožiti vojaštvo ne le ob meji proti Novem Bazarju, ampak tudi ob srbski in črnogorski meji.

Baron Apel je te dni dovršil inšpekcijo ob mejah. Odredil je, da se na raznih krajih postavijo nove postaje za obmejne straže, in da se imajo pomnožiti vojaške čete v izpostavljenih postojankah: Trebinje, Bilec, Gačka, Kamerno, Foča, Gorazda, Čajnica, Metaljka, Plevlje, Višegrad, Zvornik itd. Ako bode treba, odposlati je vojakov iz notranjih dežel monarhije v pomnoženje obmejnega kordona.

Položaj na Kreti. Vojaški poveljnik krečanski Abdulla paša zahteval je, da mu turška vlada pošlje vojakov v pomoč, kajti položanje postaja od dne do dne resnobniše. Visoka „Porta“ pa meni — tako poročajo iz Carjegagrada dne 8. t. m. — da zadostuje blokiranje (obleganje) otoka, koje izvrše vojne ladije raznih evropskih držav, da se uduši uporno gibanje na Kreti. Zaradi tega — ne odpošlje zahtevana pomoči. To je zares flegma, kakoršen je možen samo v Turčiji, ki si misli: čemu vznemirjati si živce? Saj so to druge države, ki napravijo namesto mene mir in red, iz strahu — da ne bi se steple med seboj!

Glasom iz Aten došlih poročil vlada na Kreti nima ne avtoritete, ne energije, ampak tamo go-

spodujeti jedino le sablja in puška. Umevno je, da taki glasovi dadó mnogo misliti, kaj bode s kristjani, ki so izročeni takorekoč na milost in nemilost mahomedanskemu fanatizmu. In te skrbi izvestno ne more udušiti lakonično potrdilo turške vlade, ki izjavlja, da so te dni res zopet dogajali „neredi“ (!) v Herakleionu in da je bilo o teh „neredih“ nekoliko ljudij umorjenih in nekoliko pa ranjenih. Taka klanja smatra torej turška vlada za „nedolžne“ „nerede“!

V tem, ko se torej gnla Turčija ne brigati za svoje lastno domovje in se diplomatije posvetujejo, kaj bi bilo ukreniti radikalnega v tem zamotanem vprašanju, preži nenasitljiva in pohlepna Angleška na svoje koristi, kojih se nadejo tudi v tem slučaju. Toda to pot gleda albijonskim kramarjem na prste — Francija, Merodajni pariški „Tems“ je v svoji včerajšnji številki izjavil odkrito, da je vedenje Angleške — sumljivo, da Evropa ne more mirno gledati, kar se dagaja v Turčiji in da je baš francoska vlada pozvana v to, da posreduje med evropskimi državami in angleško vlado. Svoj članek zaključuje „Tems“ nastopnim zatrdilom in grožnjo: „Franzozka je porok za turško državno posojilo leta 1855. Francija bode, zvesta svojim tradicijam, štčitila kristijane na Turškem, in nikakor ne nameruje opazovati križem rok Angleške, ki vzbuja splošno nezaupanje“.

Različne vesti.

Doneski za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Ob nenadnem radostnem sestanku med brati Čehi, Poljaki in Slovenci v gostilni „Pri lipi“ v Bazovici dné 3. avgusta, kjer so prav lepo prepevali mladi bazoviški slavčki, nabrala je gospodičina Olga Urbančičeva 9 kron in 42 stot.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti se je nabralo v pušici-nabiralniku v združni krčmi v Rojanu 4 gl. 10 nč., ter v isti gostilni v veseli družbi nabralo se je po gci. Olgi Mikelič 3 gl. 21 nč., g. J. Kavčič dodal je še 50 nč.

O razmerah v letri priobčil je včeraj „Slovenec“ dolg, a temeljito pisan članek; pisal ga je neki župnik istrski. Iskreno hvaležni smo gospodu dopisniku na možki besedi, ki jo je spregovoril na adresu izvestnih mladih duhovnikov laških. Tako je prav! Čemu naj bi z ugle dom vsega vzvišenega stanu duhovskega pokrivali grehe in brezskrbnosti pojedincev?! Čast duhovskega stanu je toli vzvišena, da ne sme biti zavisna od ugleda pojedincev. Zato je tudi krivo menenje, da je kdo napal duhovščino, ako je povedal koje neljubo posamičnemu duhovniku. V tem pogledu se je mnogo grešilo v nas in posledica je bila podvojeni medsebojni prepis. Kajti mnogokateri je bil v svoje največe začujenje kar čez noč uvrščen med liberalce, brezverce in sovražnike prečastiti duhovščini. A stoječi na verskem stališču, menimo, da je ni huje krivice na svetu, kakor je ta, ako komu, ki je udan svoji veri, očitaš, da je brezverec, kajti zadal si mu strašen udarec pred vernim ljudstvom. To razburja in ogorča. In ker je tudi v časniških polemikah tako, kakor v besednih prepirih, da beseda dá besedo, prišli smo do tolike srditosti, da o vsaki malenkosti ni nikdar konca prepisu. A kdo ima škodo na tem? Toliko posamični stanovi, kolikor ukupna narodnost!

Blagoslovljali bodemo mi gori omenjenega dopisnika, ako se svojim vzgledom odpravi krive nazore med jednim delom slovenske duhovščine, ki se čuti takoj žaljenega kakor celota, ako je moral koje grenko čuti — posamičnik! V tem zmislu se pa mora tudi posvetno razumništvo postaviti na korektno stališče, kajti i ono je grešilo mnogo in hudo. Kakor je krivično, ako se čutijo žaljene vsi duhovniki, kadar je koji posamičnik med njimi po svoji lastni krivdi moral čuti koje neljubo, istotako krivično je, ako se od druge strani grehi posamičnikov pišejo na račun vsega duhovskega stanu. Posamičniki lahko sami branijo svojo čast, ugled in čast stanov pa morata biti sveta in nedotakljiva za vsakogar!

„Slovenec“ članek ponatisnemo čim preje. Druga, a ne vesela obletnica. Včeraj, dne 7. t. m. smo praznovali tržaški Slovenci sicer ne veselo, zato pa tem značilneje drugo obletnico: včeraj, dne 7. avgusta 1896 sti minuli dve leti, odkar je odvetnik dr. Gregorin uročil oni razsežni,

celim arzenalom statističkih podatkov in zakonskih določil opremljeni rekurz v zadevi osnutja slovenske ljudske šole v Trstu. Dve leti torej, in ni je še rešitve. Ali se je posušilo črnilo slavnim šolskim oblastim? Ali iste niso našle časa do sedaj, da bi spravile s pota vprašanje, ki vzdržuje ogorčenje v permanenci? Gradiva je res precej v onem rekurzu, tega pa si vendar ne moremo misliti, da slavne šolske oblasti, na kojih poslušajo stari šolniki in strokovnjaki, ne bi bile mogle v dveh letih prebaviti gradiva, kojega je nabral v par dneh jeden sam odvetnik! Tako nizko vendar ne smemo soditi naših šolskih oblastij. Kje, kje, je torej tista zapreka, da ne more z mesta naše nesrečno šolsko vprašanje? Saj vemo kje: skrhan, zelo skrhan je nož, s kojim režejo nam Slovencem kruh naših narodnih pravic. Nož je skrhan, a škorja je trda — in tako se vse drobi pod prsti. A mi ne dobivamo niti drobtinice, ker jih izpod roke odnašajo neprijazni vetriči. Žalostna historija našega šolskega vprašanja nam pravi torej, da treba nabrusiti nož, ki nam bode rezal narodna in politična prava. Danes, ob drugi obletnici nerešenega rekurza, obračamo se do slavne sedanje in bodoče slovenske delegacije na Dunaju, naj se ona spoji v trdno maso, ob koji se bode brusil nož — naših pravic. Dovolj dolgo smo čakali na drobtinice, sedaj pa trebamo izdatnih kosov. Ako potem dobro zasade nabrušeni nož, morda nam vendar odrežejo imenitni gospodje — toli zaželeno slovensko šolo v znamenje in pripoznanje, da tudi Slovenci stoje pod zaščito temeljnih zakonov avstrijskih.

Našim rojakom pa želimo ob tej drugi obletnici nerešenega rekurza, da bi ne obnemogli v tem trdem boju, ampak da bi vztrajali žilavo do — zmage!

Vsem rodoljubni pozdrav ob tej drugi obletnici nerešenega rekurza!

Laž ima kratke noge! Včerajšnji „Piccolo“ je moral priobiti popravek gostilničarja Škrka iz Šempolaja, iz kojega je razvidno, da ni res, da bi bil kdo v Šempolaju zmerjal tržaške izletnike; da ni res, da bi bil kdo žalil italijansko narodnost; da ni res, da bi bilo 20 „kmetačev“ napadlo Italijane, pač pa je res, da je jeden izletnik v zmerjal gostilničarja: porco de s'ciavo, mušeto.

In o čudo: „Piccolo“ je požrl to grenko „krogeljico“ brez vsake nadaljnje pripombe. Mu menda Lošinj leži v želodcu!

O da, to verjamemo. V „Slov. Narodu“ čitamo o izreku grofa Badenija: „da je prišel na Kranjsko gledat zatirane Nemce, da pa ni nobenega našel!“ — To pa že verjamemo. Takih „mučenikov“, kakoršni so Nemci v Ljubljani in na Kranjskem sploh, bi si želeli povsodi in izvedena bi bila — narodna jednako-pravnost in zadoščeno bi bilo avstrijskim zakonom.

Prav tako kakor pri nas! Zadnja „Soča“ piše: Vojaška godba je svirala v sredo večer pred glediško kavarno; svirala je tudi take komade, ki so vzbujali oduševljenje lahonskega občinstva. Jediní tržaški „canzonetti“ (Che nova sior paron) so viharno ploskali goriški slovenožrci. — Kapelniku so prinesli velik šopek cvetlic, od kod, ne vemo. — Slovensko občinstvo je bilo zelo razdraženo. Upamo, da bo o teh nečuvenih prizorih govora v državnem zboru. — Sinoči je bil koncert v slovó pri Dreherju, ker drevi odide polk z godbo k vajam. Tudi o tej priliki je svirala godba laške popevke in ono hujskajočo „Nella patria de Favetti“. Lahki so ploskali in kričali, kakor zdivjani, ter porogljivo gledali navzoče Slovence.

Tako se godi sedaj. L. 1866. je bilo drugače; takrat je c. kr. vojska iskala le slovenskih — src in rok, katere zdaj odbija od sebe. Svetujemo Slovencem, naj se nikdo ne udeležuje vojaških koncertov.

Odbor akad. fer. društva „Sava“ se je sestavil tako-le: Predsednik: stud. phil. Jožef Reiser; podpredsednik in odbornik za Gorenjsko stud. iur. Viktor Sušnik; tajnik: stud. mech. Ign. Šega; blagajnik: stud. ing. Alojzij Kajzel; odbornik za Dolenjsko: stud. iur. Mir. Juvančič; odbornik za Notranjsko: stud. med. Fr. Šabec; odbornik za ostale kraje: stud. ing. Janko Kršnik. Lokal se nahaja na Galeriji Sokolove telovadnice v „Nar. domu“.

Jutrnji izlet v Komen. Povdarjeno bodi, da se izlet odloži le v tem slučaju, ako bi vreme kazalo prav slabo, to je, ako bi kazalo, da bode deževalo ves dan. Veselica v Komnu se prične ob 5. uri pop. sledečim razporedom: 1. „Napried“, tamburaši. 2. „Pozdrav“, mešani zbor. 3. Eisenhut: „Sretan imendan“, mazurka, tamburaši. 4. „Novinci“, moški zbor. 5. Farkaš: „Vienac narodnih popevaka“, tamburaši. 6. Vilhar: „Ustaj“, mešani zbor. 7. „Kolo“, tamburaši. 8. Kuntze: „Vinska poskušnja“, moški zbor. 9. „Slavjanka“, mazurka, tamburaši. 10. J. Bartel: „Oj planine“, mešani zbor. 11. Runjanin: „Lepa naša domovina“, tamburaši. 12. F. S. Vilhar: „Slovenec in Hrvat“, moški zbor. Veselica se vrši v gostilni g. vdove Bandel.

Nadzorniki in nadzornice „Delal. podpornega društva“ vabijo se v izredno sejo, katera bode jutri v nedeljo dne 9. t. m. ob 6. uri pop. Podpisani načelnik vljudno pozivlje vse nadzornike in nadzornice, da se za gotovo vdeležo te važne seje. Ivan Hvastja, načelnik.

Nedeljski počitek prodajalcev žganja. Pišejo nam iz Trsta: Minola nedelja je bila prva, ko so se deloma zaprle žganjarije. Slovenci so zaprli skoraj vsi, Grki pa so imeli odprte svoje prodajalnice. Kaj storiti? Kajti Slovenci so tu na škodi. Menim, da bi bilo dobro, ako bi se slovenski prodajalci sešli v koji gostilni, kjer bi se posvetovali o nadaljnih korakih. K. C.

Zaklad v tržaškem pristanišču. Obče znano je, da je leta 1811. francoska fregata „Danae“ v tržaškem pristanišču vzletela v zrak. Trup fregate leži na dnu morja ne daleč od pomola sv. Karla. Mnogo časa, truda in denarja se je že potrošilo, da bi vzdignili ostanke „Danae“, toda ves trud bil je brezuspešen, ker tiči ladija pregloboko v blatu. In vendar so podvzetni ljudje te poskuse vedno in vedno ponavljali, čemur pa se ni čuditi, ako pomislimo, da so v blagajni potopljene „Danae“ blizu trije milijoni frankov v zlatu in da je francoska vlada razpisala izdatne nagrade celó za vzdignenje posamičnih topov. No, doslej so iz „Danae“ prinesli na svetlo le malenkostne predmete, in par let temu, obustavljeni so bili vsi poskusi. Poslednji čas pa so se zopet našli špekulativni podvzetniki, ki hočejo dvigniti ta zaklad v morju. Podvzetnik Alfons Amodeo in tovariši najeli so si tri potapljavce, ki že nekoliko dnij delajo na morskem dnu. V razmerno kratkem času razkrili so trup pogrezle ladije par metrov globoko in na ta način, nađejajo se podvzetniki, bode možno izkopati ves trup ter ga potem vzdigniti z velikim škripcem pomorske oblasti. Potapljavci pravijo, da je trup ladije povsem dobro ohranjen. Doslej so spravili na svetlo okolu 1 tonelato železja, 18 krogelj za topove in različne predmete raz krov. Vse to so shranili v novem pristanišču.

Narodni ponos naših kupovalcev je prav majhen: le redko kdo zahteva — slovenskih računov in dopisov. Rojaki! Prosimo vas zaradi našega narodnega napredka: ne sprejemajte iz Trsta ne laških ne nemških računov in pisem; vse mora biti slovensko, v čistem pravilnem jeziku. Ako laške tvrdke nimajo nikogar, ki bi to znal, naj si preskrbé takega človeka; saj slovenski denar jim je le ljub.

Kukavice. — Za porcijunkolo je došlo v Gorico veliko ljudstva s hribov. V neki gostilni so se ustavile na predvečer tri ženice tam nekod od Podbrda; njih tri hčerke po so došle iz Trsta, da se tu vidijo z materami. Te tri goske so čeburnjale le po laški. Ali dobro so jo skupile. Naročale so večerjo:

„Cossa gavé per cena; gavé brodo?“ itd.
Gostilničar odgovori slovenski, one laški; na to gostilničar: Ali vas je že sram materinega jezika? Čemu se siliti po laški, ko se bolje razumemo v svojem domačem jeziku? — Bila je polna gostilna ljudij in vsi so hvalili krčmarja. Ali prišlo je še lepše.

Po juhi je vprašal krčmar, kaj bi še rade. Dve sti naročili meso s prikuho, jedna pa se je delala prečisančno imenitno: A, carne cotta no me va, se fussi qualche arrosto, ancora, ancora. („Kuhano meso mi ne gre, ako bi bila kaka pečenka, še še“). — Gostilničarja je zgrabila sveta jeza nad to kukavičjo podbrdsko gosko in zaklical je: „Polenta, polenta! še ta bo dobra, ako je le bo zadosti!“ — Grozen krohot po vsi sobi!

Tako čast nam delajo dekleta, ki se potikajo po Trstu; služijo k večjemu za mestne cunje in se popolnoma izpridijo. Izjeme so redke! „Soča“

Poskušen samomor. 19letna čevljarska pomočnica Amelija Samaritano, stanujoča v ulici Canal piccolo št. 1., zavdala si je včeraj zjutraj s karbolno kislino. Zdravnik z zdravniške postaje izpral ji je želodec, odklonivši vso nevarnost. Ni treba še posebe povdarjati, da je iskati vzroka poskušnemu samomoru tudi v tem slučaju v „nesrečni ljubezni“. Oj Sodoma!

Pes, ki je spravil svojega gospodarja v zapor. Ribič Ivan Fransin pri sv. Mariji Magd. Gornji ima lastnega psa, kakor si dovoljuje tako posebno veselje na tisoče in tisoče ljudij. Toda ta pasja žival je nekoliko jezne naravi in baš dne 24. junija t. l. bil je omenjeni pes brčkone jako slabe volje. Da si ohladi svojo pasjo jezo, naskočil je na dečka Frana Fransina in ga ugriznil. Teta tega dečka šla je k lastniku psa, k ribiču, zahtevaje, da kaznuje svojega štironožnega prijatelja. Gospodar pa je bil menda še slabše volje nego njegov pes, kajti odgovoril je tetki jako radikalno: udaril jo je parkrat s pestjo. Žena je šla tožit rabijatnega ribiča, a sodišče obsodilo ga je včeraj na teden dnij zapore in na primerno odškodnino.

Zopet bankerot v Ameriki. Baš v današnjem zjutranjem izdanju objavili smo nekoliko statističkih podatkov o bankerotih, ki se v Združenih državah severne Amerike množé od dne do dne. In zopet nam je zabeležiti nov slučaj: Iz Chicago poročajo dne 5. t. m., da je tvrdka Moore-Brothers, ki je bila zasnovana z 20 milijoni dolarjev glavnice, napovedala konkurz. Razburjenost je strašna. Borza je zatvorjena. — Torej zopet nova finačna katastrofa.

Finančni uradnik proti Baratieriju. Ko se je slavni Baratieri vozil po izvojenih „zmagah“ v Eritreji iz Afrike v Tridentsko svojo črno-rumeno domovino, izstopiti moral je v obmejni postaji Ala. Tam, v dvorani, kjer je plačati carino za blago in prtljago, pristopil je k njemu neki italijanski finančni uradnik in ga nagovoril doslovno: „Čuj! Jaz hočem maščevati italijanske matere, kojih sinove si gnal v klavnico! Jaz ti iztržem srcé iz prsij, kanalja!“ — Kronika ne govori o tem, kakšnim licem je vsprejel junak Baratieri ta „pozdrav“, pač pa poročajo iz Verone, da je bil dotični uradnik včeraj obsojen na štirinajst dnij zapore.

Nekaj podrobnostij o poplavi na Japonskem. Iz Londona javljajo službene podatke, došle iz Tokija, ki kažejo, da je potres na morju dne 15. junija t. l. uničil mnogo več ljudij in plospij, nego se je bilo konstatovalo v prvi mah. Ti podatki javljajo: v prefekturi Ivate 23.309 mrtvih, 4396 ranjenih in 7429 odplavljenih ali razdrtih hiš. V prefekturi Mijagi: 3314 mrtvih, 776 ranjenih, 1396 porušenih hiš; v prefekturi Aomori: 346 mrtvih, 213 ranjenih, 435 porušenih hiš; v prefekturi Hokkaido: 6 mrtvih, 5 ranjenih in 25 porušenih hiš. To je skupno: 26.975 mrtvih (!), 5390 ranjenih in 9313 odplavljenih ali porušenih hiš. Neštevilno ribiških čolnov in orodja je odnesla poplava, a tega ni možno niti konstatovati, ker je večina ribičev poginola o tej strašni katastrofi.

Sodnijsko. Na večer 31. majnika t. l. bili so v neki tržaški gostilni 20letni kovač Ivan Regent iz Komna, mesarski pomočnik Avgust Makovel, njegov brat in še nekdo, čigar ime pa ni znano. Mladičiči užili so več vina, nego jim je bilo koristno in kmalu so se sprli. V gostilni prisotni gostje so pomirili prepiralec in misliti je bilo, da je stvar poravnana. Makovel legel je pozneje spat na kegljišču gostilne. Nagajal mu je nekdo, metaje iz dvorišča kamenje nanj. Makovel je plačil ves razkačen na dvorišče in ker je bil po nakučju Regent tam, sodil je na kratko, da mu je le-ta metal kamenje. V svoji razburjenosti udaril ga je parkrat s pestjo, a prijatelj Regent priučil se je bil že toliko običaju tržaške fakinaže, da mu je meni nič tebi nič porinil nož v prsi. Rana na vso srečo ni bila huda, vendar pa so zdravniki sodili, da je z ozirom na orodje, s kojim je bila prizadeta in na kraj trupla, kamor je bila namenjena, smatrati ta napad težkim telesnim poškodovanjem. Včeraj je obsodilo sodišče Regenta na 4 mesece težke ječe.

